



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Etikaj konsideroj pri la uzo de artefarita intelekto en universitata edukado

Gobbo, F.

Publication date

2025

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Gobbo, F. (2025). *Etikaj konsideroj pri la uzo de artefarita intelekto en universitata edukado*. Abstract from Ronda Tablo Lingvo kaj Artefarita Intelektto, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.



Savez za esperanto Bosne i Hercegovine
Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino
Савез за есперанто Босне и Херцеговине

RONDA TABLO

LINGVO KAJ ARTEFARITA INTELEKTO

SARAJEVO, la 20-21 de februaro 2025



SUB AŬSPICIO DE LA :
FEDERACIA MINISTERIO PRI SCIENCO KAJ EDUKADO



Enhavo:

1. Pri la organizanto	3
2. Aŭspicianto.....	3
3. Celo de la Ronda Tablo	3
4. Temaro	4
5. Enkondukaj prelegantoj	4
6. Partoprenantoj	4
8. Programo de la Ronda Tablo	5
9. Laborlingvo/tradukado.....	6
10. Lokaĵoj.....	6
11. Amasmedioj kaj publika informado	6
Publikigo de prelegoj kaj diskutoj	6
14. Oficialaj kontaktinformoj.....	6
Aldono 1: Listo de partoprenantoj	7
La enkondukoj:.....	7
Partoprenantoj kun kontribuaĵoj:.....	9
Partoprenantoj kun diskutoj:.....	10
Partoprenantoj kaj organizantoj:	12
Salutparolo en la nomo de la Akademio de Sciencoj kaj Artoj de Bosnio kaj Hercegovino....	15
Aldono 2: Abstraktaĵoj de la prelegoj.....	16
Unua sesio.....	16
Dua sesio.....	17
Tria sesio.....	18



1. Pri la organizanto

Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino estas asocio de adeptoj de la Internacia Lingvo Esperanto kiu agadas en la tuta Bosnio kaj Hercegovino. La asocio heredas tradicion de la Esperanto-ideo ankoraŭ ekde 1910, kiam estis fondita la unua E-societo en BkH. Ĉefa celo de la Esperanto-Ligo de BkH estas disvastigi la Internacian Lingvon Esperanton inter la loĝantaro de Bosnio-Hercegovino, disvolvadi la E-movadon kaj organizi la membraron por praktika uzado de Esperanto en internaciaj rilatoj cele al forigo de lingvaj baroj, plifirmigo de la paco, protekto de homaj rajtoj, plifortigo de reciproka respekto kaj amikeco, interŝanĝo de spiritaĵaj valorajoj kaj disvolviĝo de demokrataj rilatojn en la internacia vivo.

La asocio havas longan tradicion kaj riĉan historion de socia aktivismo, samkiel kontribuon al la bosnia scienco interalie per organizado de sciencaj kunvenoj:

- Eŭropa Unio hieraŭ, hodiaŭ, morgaŭ - lingvaj kaj kulturaj aspektoj, Sarajevo en 2010
- Sociaj aspektoj de la Esperanto- movado, Banjaluka en 1987;
- Lingvo kaj internacia komunikado, Sarajevo en 1984;
- Lingvo kaj rasismo, Sarajevo en 1976.

2. Aŭspicianto

La aŭspicianto kaj ĉefa financanto de la Ronda Tablo estas la Federacia Ministerio pri Edukado kaj Scienco.

3. Celo de la Ronda Tablo

Lingvo kaj artefarita intelekto estas la temo, kiu kunigas du sciencajn sferojn, humanismajn kaj teknikajn sciencojn. Celo de la Ronda Tablo estas faciligi interdisciplinan debaton instigante pluan studadon de la fenomeno por atingi novajn vidpunktojn kaj realigeblajn ideojn.

Kunvenigante kompetentajn personojn el enlandaj kaj internaciaj sciencaj kaj profesiaj rondoj, oni celas iniciati scienc-fakan debaton pri diversaj aspektoj kaj demandoj de lingva evoluo kaj tiurilataj eblecoj de aplikado de artefarita intelekto (AI), plue pri la metodologiaj aliroj por samtempe plimulti alireblon al informajoj en naciaj, etnaj kaj planlingvoj.

Unu el la celoj estas oferti platformon por interŝanĝo de praktikoj, spertoj kaj ideoj pri la uzado kaj perspektivo de la artefarita intelekto en la mondo kaj BkH. Samtempe, per amaskomunikila promocio oni volas popularigi la temojn de ciferecigo, artefarita intelekto kaj aplikado de modernaj teknologiaj kaj komunikaj solvoj en la praktiko (instruado, scienco, ekonomio, ktp).



4. Temaro

La Ronda Tablo estas projektita kiel dutaga evento kun enkondukaj prelegoj en daŭro de po 20 minutoj, post kio sekvas diskuto de ĉiuj interesiĝantaj partoprenantoj moderata de prezidanto de la sesio. Temoj pri kiuj oni debatos en la kunveno (ne strikte limigitaj) estas la jenaj:

- Matematikaj kaj komputilaj principoj de prilaborado de lingvo kaj permaŝina instruado
- Grandaj lingvomodeloj: Nuna statuso, socia efiko kaj ŝancoj por novigado
- Aplikado de artefarita intelekto en lingvoesplorado
- Natura, imitita kaj artefarita lingvo
- Etikaj konsideroj pri la uzo de artefarita intelekto en universitata edukado
- Interkultura komunikado kaj la ebla rolo de artefarita lingvo kiel komunikilo
- Influo de AI al maŝintradukado, postredaktado, etiko ktp

5. Enkondukaj prelegantoj

La kunveno celas kunigi sciencistojn, fakulojn kaj esploristojn el la sferoj de lingvoscienco, edukaj sciencoj, komunikologio, sociaj sciencoj kaj priinformaj teknologioj por interŝanĝi siajn spertojn kaj esplorojn partoprenante krome en sagacaj diskutoj pri la uzado de artefarita intelekto en esplorado de lingvo, en didaktiko, pri influo de maŝintradukado al lingvo, ties etika uzado, postredaktado ktp.

Per la laŭcela elekto oni volas certigi enkondukajn prelegojn de almenaŭ ses ĉefparolantoj. Aspirante diversecan strukturon oni povas atendi inter ili doktorojn de la sciencoj, altrangajn praktikantojn kaj esploristojn enlandajn kaj eksterlandajn por pli malferma enrigardo en la temon.

Abstraktaĵoj de la prelegoj estas el aldonaĵo.

6. Partoprenantoj

Atendante proksimume tridekon da partoprenantoj de la Ronda Tablo oni volas certigi pli larĝan aliron al la temaro el diversaj sciencaj, profesiaj kaj spertulaj rondoj el la lando kaj eksterlando.

Parto de la partoprenantoj estos rekte invititaj, kaj por interesiĝantoj estas eblecoj rekte kontakti la organizanton kaj esprimi sian deziron partopreni la aranĝon. Post la aliĝo ĉiuj partoprenantoj ricevos konfirmon pri la akceptita aliĝo kaj teknikajn informojn.

La listo de konfirmitaj partoprenantoj estas el aldonaĵo.



8. Programo de la Ronda Tablo

Ĵaŭdo, 20.02.2025.	
10.00 - 10.30	Malfermo de la kunveno, Bonvenigaj paroladoj de la organizantoj, aŭspicianto kaj eminentaj gastoj g. Ŝefik Rizvanović , prezidanto de la Esperanto-ligo de Bosnio kaj Hercegovino prof. dr-o Jasmin Velagić , dekano de la Fakultato de Elektrotekniko en Sarajevo prof. dr-o Jasna Duraković , Federacia Ministrino pri Edukado kaj Scienco (?)
10.30 - 12.30	Enkondukaj prelegoj, presidanto de la sesio prof. dr-o Fahira Fejzić-Čengiĉ prof. dr-o Samir Ribić „Kiel tio funkcias?“ - <i>Malmistifiko de la sekreto pri la laborprincipoj de cifereca komputilo kaj intelektaj algoritmoj</i> prof. dr-o Amila Akagić „Grandaj lingvomodeloj: Nuna statuso, socia efiko kaj ŝancoj por novigado“ prof. dr-o Razija Turĉinodžić „Maŝina lernado“ Diskuto
12.30 - 14.30	Tagmanĝa paŭzo (restoracio Regina, Kranjčevićeva 35)
14.30 - 16.45	Enkondukaj prelegoj, presidanto de la sesio Amir Hadžiahmetović , mag. inf. prof. dr-o Federico Gobbo „Etikaj konsideroj pri la uzo de artefarita intelekto en universitata edukado“ doc. dr-o Senija Ŝehanović „(Mis)uzo de ChatGpt en alteduko en Bosnio kaj Hercegovino“ Semir Hambo , mag. „Amaskomunikilaro kaj artefarita intelekto“ Diskuto
20.00 - 22.00	Akcepto por partoprenantoj de la simpozio Ŝefik Rizvanović , prezidanto de la Esperanto-ligo de Bosnio kaj Hercegovino prof. dr-o Marina Katnić-Bakarŝić , Akademio de Scienco kaj Arto de BkH Vespermanĝo (hotelo Holiday, Zmaja od Bosne 4)
Vendredo, 21.02.2025.	
9.30 - 11.30	Enkondukaj prelegoj, presidanto de la sesio prof. dr-o Samir Ribić prof. dr-o Fahira Fejzić-Čengiĉ „Interkultura komunikado kaj la ebla rolo de artefarita lingvo kiel komunikilo“ prof. dr-o Amela Ŝehović „Artefarita intelekto kaj ĝia apliko en lingvoesplorado“ doc. dr-o Jasmin Hodžić „Natura, imitita kaj artefarita lingvo - teologilingvistika perspektivo“ Diskuto Fermo de la kunveno



9. Laborlingvo/tradukado

Laborlingvo de la Ronda Tablo estos la bosna/kroata/serba. Por la Esperanto-parolantoj estos certigita tradukado de enkondukaj prelegoj kaj diskutintervenoj.

La tradukado ne estos disponigita ekster oficialaj sesioj, kafpaŭzoj, manĝoj, kaj ĉiuj partoprenantoj estos kuraĝigitaj komuniki unuj kun la aliaj laŭ la de ili elektota maniero.

10. Lokaĵoj

La kunveno okazos en Sarajevo, salono „Samsung Lab“ en la Fakultato de Elektrotekniko de la Universitato de Sarajevo (Zmaja od Bosne bb). Lokaĵo de la tagmanĝo estas restoracio Regina (Kranjčevića 35), kaj salono „Hercegovina“ de la hotelo Holiday (Zmaja od Bosne 4) estas lokaĵo de la vespera akceptejo kaj vespermanĝo.

11. Amasmedioj kaj publika informado

Pere de novaĵagentejoj, elektronikaj kaj presitaj amaskomunikiloj, la publiko estos adekvate informita pri okazigo de la kunveno, temoj kaj prelegantoj en la kunveno. Enlandaj sciencaj ĵurnaloj kaj amasmedioj kiuj raportas pri scienco estos invititaj partopreni la kunvenon. Malfermo de la kunveno estos anoncita aparte, kaj la ĉeesto al ĉiuj interesataj amasmedioj estos ebligita por filmkadroj, deklaroj kaj filmadoj de raportaĵoj.

Publikigo de prelegoj kaj diskutoj

La organizanto planas aŭdvidan registradon de ĉiuj prelegoj kaj diskutoj dum ambaŭ tagoj de la kunveno. Estas planite, ke, kiel daŭrigo de ĉi tiu projekto, baldaŭ la registrita materialo de la kunveno estos prilaborita kaj publikigita en formo de kolekto de referaĵoj, kun antaŭa aprobo de la aŭtoroj.

Ankaŭ, enlandaj kaj internaciaj profesiaj kaj sciencaj revuoj eblos elŝuti kaj publikigi prezentaĵojn de la kunveno, kun antaŭa konsento de la aŭtoroj.

14. Oficialaj kontaktinformoj

Prezidanto de la Organiza komitato:

Šefik Rizvanović, prezidanto de la Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino.

Projektgvidanto:

Edin Čolić, sekretario de la Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino (+38761508820).



Aldono 1: Listo de partoprenantoj

La enkondukantoj:



prof. d-ro Amila Akagić

Asociita profesorino ĉe la Departamento pri Komputado kaj Informadiko ĉe la Fakultato de Elektrotekniko, Universitato de Sarajevo. Ŝia esplorado ampleksas larĝan grupon da temoj: artefarita intelekto, komputila vizio, maŝinlernado, cifereca signal-prilaborado, komputilaj arkitekturoj kaj enkonstruitaj sistemoj. Prof. d-ro Akagić diplomiĝis kaj magistriĝis pri elektrotekniko ĉe la Universitato de Sarajevo en 2006 kaj 2009. Ŝi kompletigis sian doktoriĝon ĉe Keio Universitato en Japanio en 2013. Kun pli ol 50 artikoloj publikigitaj en prestiĝaj internaciaj ĵurnaloj kaj konferencoj, ŝi faris signifan kontribuon al pluraj sciencaj disciplinoj.



prof. d-ro Fahira Fejzić-Ĉengiĉ

Naskita en Visoko, kie ŝi finis la elementan lernejon kaj mezlernejon kiel lerninto de la generacio. Ŝi ricevis sian bakalaŭron, magistran kaj doktoran gradojn ĉe la Fakultato de Politikaj Sciencoj ĉe la Departamento de Komunikado / Ĵurnalismo, kaj estis elektita kiel orda profesorino en 2015. Ŝi instruas la jenajn temojn: Teorio de Informo, Presaĵĵurnalismo, Esplora Ĵurnalismo, Komunikila kulturo, Filozofio de komunikiloj. Ŝi verkis grandan nombron da profesiaj kaj sciencaj verkoj kaj dekok librojn kaj partoprenis en multaj sciencaj, internaciaj kaj enlandaj konferencoj, kongresoj kaj simpozioj. Ŝi estis la sekretario de la Departamento, dufoje estis la estro de la Departamento pri Komunikado/Ĵurnalismo ĉe la Fakultato de Politikaj Sciencoj en Sarajevo. Depost 1975 aktiva en la E-movado de Bosnio kaj Hercegovino.



prof. dr. Federico Gobbo

Orda profesoro ĉe la Universitato de Amsterdamo (Reĝlando Nederlando), speciale nomumita por interlingvistiko kaj Esperanto. Vizitanta profesoro ĉe la Universitato de Torino (Italuja Respubliko) kaj Nankina Universitato en (Ĉina Popola Respubliko). Liaj esploroj kaj specialiĝo ampleksas diversajn kampojn, lingvistikon, socilingvistikon, interlingvistikon, plurlingvecon kaj moviĝeblon, lingvopolitikon kaj lingvoplanadon, matematikan lingvistikon, filozofion, ideofilozofion, informafilozofion ktp. Li akiris la titolon de Majstro pri Sciencoj pri Komunikado en 1998 ĉe la Universitato de Torino kaj majstreco pri homscienco en 2000 ĉe la



Universitato de Milano. Doktorigis pri komputiko en 2009 ĉe la Universitato de Insubrio. Liaj multnombraj eldonaĵoj estis eldonitaj en pluraj lingvoj, plej ofte en la angla, itala kaj Esperanto.



d-ro Jasmin Hođić

Jasmin Hodžić estas doktoro pri homscienco en la kampo de lingvistiko. Li laboras kiel adjunkto scienca ĉe la Lingva Instituto de la Universitato de Sarajevo kaj estas la nuna direktoro de la Instituto. Li publikigis pli ol 50 individuajn artikolojn pri lingvo kaj partoprenis pli ol 50 sciencajn konferencojn. Li ankaŭ estas la aŭtoro de sep libroj. Li ĉefe okupiĝas pri sintakso, akcentologio, socilingvistiko kaj ĝenerala lingvistiko.



prof. d-ro Samir Ribić

Orda profesoro ĉe la Fakultato pri Elektrotekniko de la Universitato de Sarajevo pri la temoj Operaciumoj, Sistema Programado kaj Programlingvoj kaj Tradukiloj. Li okupiĝas pri komputiko kaj informa teknologio dum pli ol 40 jaroj, laborante unue kiel programisto-inĝeniero kaj teknika direktoro, kaj poste kiel asistanto kaj profesoro ĉe la universitato en Sarajevo. Doktorigis en la kampo de efektivigo de programlingvoj. Publikigis 26 sciencajn artikolojn, proksimume 60 profesiajn artikolojn kaj tri librojn. Membro de IEEE, Teknika Komitato por IT-Normigado kaj Universala Esperanto-Asocio.



prof. d-ro Amela Šehović

Ŝi estas orda profesorino pri modernaj bosnaj, kroataj kaj serbaj lingvoj ĉe la Departemento de bosnaj, kroataj kaj serbaj lingvoj, Fakultato pri Filozofio de la Universitato de Sarajevo. Ŝi okupiĝas pri leksikologio, leksikografio, vortfarado, frazeologio, stilistiko kaj socilingvistiko. Ŝi publikigis pli ol sesdek sciencajn kaj profesiajn artikolojn en referencaj revuoj kaj antologioj enlandaj kaj eksterlandaj kaj redaktis aktojn de la Dek-kvara Konferenco de la Vortfarada Komisiono de la Internacia Komitato de Slavistoj Univerbacio/Univerbigo en Slavaj Lingvoj, 2018. Kiel vizitanta profesoro, ŝi prelegis en Germanio (Würzburg, Halle-Wittenberg), Aŭstrio (Graz, Klagenfurt) kaj Slovenio (Ljubljano). Ŝi estas konstanta membro de la Vortformada Komisiono (ekde 2012) kaj de la Stilista Komisiono (ekde 2016) de la Internacia Komitato de Slavistoj. Ekde 2019, ŝi estas membro de la Centro por Leksikologio kaj Leksikografio de Akademio de Sciencoj de BkH. Ĝis nun, ŝi publikigis kvin librojn, kaj kunaŭtoris Vortaro de Bosna Lingvo, 2010.



prof. d-ro Razija Turčinhođić Mulahasanović

Asociita profesorino ĉe la Fakultato pri Elektrotekniko, Universitato de Sarajevo. Ŝi doktoriĝis en 2015 ĉe la sama Fakultato, Departemento pri Komputado kaj Informadiko, en la kampo de artefarita intelekto. Ŝi ricevis la oran insignon de la Universitato de Sarajevo. Dum ŝia laboro kiel asistanto kaj profesoro, ŝi preparis kaj instruis pli ol 15 kursojn en la kampo de programado, inform sistemoj, datumbazoj, komputila grafiko, komputilaj retoj, komputilsimuladoj kaj aplika matematiko en komputado kaj informadiko. Ĉi nuntempe okupiĝas pri aplika matematiko pri komputiko kaj informadiko, simulaĵoj kaj sekureco en komputiko kaj informadiko.

Partoprenantoj kun kontribuajoj:



Semir Hambo, mag. hist.

Magistro pri historio kaj ĵurnalisto kun pli ol dek jaroj da sperto en amaskomunikilaro. Dum ses jaroj, li estis la ĉefredaktoro de la interreta portalo Klix.ba, la plej legata kaj verŝajne la plej influa amaskomunikilo en Bosnio kaj Hercegovino. Partoprenanto en multaj enlandaj kaj internaciaj konferencoj en la kampo de amaskomunikilaro. Finis la unujaran lernejon de la Usona Ĉambro de Komerco "Gvidanto radikoj". Membro de la komisiono por akreditado de altlernejoj.



doc. D-ro Senija Ŝehanović

Senija Ŝehanović estas asociita docento ĉe la Universitato de Zenica en la kampo de amaskomunikilaro kaj komunikadostudoj, kie ŝi instruis dum multaj jaroj studprogramojn: edukon komunikadon, kompanian komunikadon kaj la plibonigon de ĝenerala komunikado kaj amaskomunikilaraj kapabloj. Ŝi antaŭe diplomiĝis ĉe la kvantanaliza departemento de la Fakultato pri Ekonomiko en Sarajevo kaj estis programisto-projektisto en unu el la plej grandaj komputilcentroj de la antaŭa ŝtato. En ŝia akademia kaj esplora kariero, en la lastaj tri jaroj ŝi precipe koncentriĝis pri la avantaĝoj kaj defioj alportitaj de la aplikado de artefarita intelekto (AI) en la kampo de supera edukado.



Partoprenantoj kun diskutoj:



prof. dr-o Halid Bulić

Plena profesoro ĉe la Sekcio de Bosnia, Kroata kaj Serba Lingvo de la Filozofia Fakultato de la Universitato de Sarajevo. Li estas la aŭtoro de proksimume dek libroj kaj centoj da sciencaj kaj fakaj artikoloj. Li ankaŭ redaktas la lingvan kaj literaturan revuon Lingvazin. Liaj specifaj esploradoj inkluzivas la modernan bosnian lingvon, ĝeneralan lingvistikon, morfologion, pragmatikon, kaj artefaritajn lingvojn. Krome, ekde 2020, li administras la lingvistan blogon Halid Bulić (www.halidbulic.ba).



d-ro sc. Belkisa Dolić

Dungita ĉe la Pedagogia Fakultato de la Universitato en Bihać kiel eksterordinara profesoro pri la faka scienca kampo de la moderna bosnia lingvo. Ŝi publikigis dudekon da sciencaj kaj fakaj artikoloj kaj partoprenis en pluraj sciencaj konferencoj, simpozioj kaj renkontiĝoj. Ŝiaj sciencaj intereskampoj inkluzivas: diskursan analizon, pragmatikon, stilistikon kaj dialektologion.



Amir Haĝiahmetoviĉ, mag. inf.

Inĝeniero de elektrotekniko, magistro pri informadiko. Ĝis la komenco de la naŭdekaj jaroj de la pasinta jarcento li vivis, studis kaj laboris en Sarajevo. Ekde tiam li vivas kaj laboras en Kopenhago. Profesie traktas kibernetikan sekurecon kaj arkitekturon de informadikaj teknologioj. Dum pluraj jaroj, li uzas artefaritan inteligentecon kiel helpan ilon por solvi komercajn taskojn. Paralele kun informadiko, li ankaŭ okupiĝas pri muziko. Kun muzikaj grupoj partoprenis en diversaj Europaj landoj kaj publikigis 4 kompaktdiskojn kaj 1 vinilan longdiskon. Li interesiĝas pri lingvoj, kaj krom aliaj lingvoj, li ankaŭ flue parolas Esperanton.



Ankica Jagnjić, prof.

Profesorino pri matematiko kaj informadiko, longe laboris en edukado kiel profesorino kaj ankaŭ en projektoj de progresigo de edukado per ciferecaj ilaroj. Ŝi finis ret-lernadon ĉe la akademion en



Carnet, kaj gvidis ankaŭ projekton pup.skole.hr – portalo kun ciferecaj materialoj por lernantoj kaj instruistoj en la kadro de Mikrosofta-programo“ Kunlaborantoj en lernado“. Ĉi-momente ŝi laboras kiel ŝtata oficisto sur kampo de publikaj liveroj ligitaj al informadikaj teknologioj. Per esperanto ŝi okupiĝas dum pli ol 40 jaroj, komence kiel entuziasmolino, kaj poste kiel parto de familia projekto: edukado de siaj tri infanoj dulingve: patro kun ili, de ilia 10-monata aĝo parolis escepte en esperanto, kaj patrino en kroata lingvo. Ŝi partoprenis en organizo de pluraj esperantaj kongresoj kaj renkontiĝoj kaj en mem multaj partoprenis. Gravan parton de ŝia agado estas gvidado de konstalaciaj laborejoj per kiuj ŝi okupiĝas dum 9 jaroj; www.obiteljskekonstelacije.eu. Informatiko kaj lingvoj estas parto de ŝia vivintereso.



Jelena Kalinić, mag.

Ŝi diplomiĝis pri biologio kaj la rusa lingvo, magistriĝis pri kompara literaturo, kaj estas priscienca kaj prisana ĵurnalistino kaj komunikistino. Ŝiaj temoj kovras la rilaton inter scienco, teknologio, socio kaj demokratio. Prezidantino de la Asocio de Civitanaj Societoj por la Promocio de Natursciencoj "Scienco kaj la Mondo", Bosnio kaj Hercegovino. Ŝi fondis retejon "Scienco parolas" kaj gajnis la duan lokon en la konkurso "Eŭropa sciencĵurnalistino de la jaro 2022".



doc. d-ro Nasir Muftić

Nasir Muftić estas Plenrajta docento ĉe la jura fakultato, Universitato de Sarajevo. Lia intereso estas en la kampo de reguligo de ciferecaj teknologioj, pri kiu li publikigas ofte. Li havas sperton en jura praktiko en la kampo de intelekta proprieta juro, reguliga juro kaj civila juro. Li defendis sian doktorecon pri la temo "Civila juro kaj artefarita intelekto: laŭ daŭrigebla jura kadro kaj la demando de respondeco".



Josip Pleadin

Esperanto-eldonisto kaj tradukisto, fondinto kaj gvidanto de Dokumenta Esperanto-Centro (DEC) en Đurđevac, la oficiala arkivo de kroataj esperantistoj. Esperantisto ekde 1979. Aŭtoro de pluraj verkoj pri la Esperanta historio kaj literaturo. Partopreninto de kelkaj seminarioj kaj Erasmus+ projektoj pri ciferecaj teknologioj, ciferecigo en arkivistiko kaj pri artefarita intelekto.



Jovan Zarković

Diplomiĝis ĉe la Fakultato de Filologio en Beogrado, Fakulo de Rusa Lingvo kaj Literaturo. Li estis profesoro pri la rusa lingvo, profesia tradukisto de la rusa lingvo ĉe la Komerca Ĉambro de Jugoslavio, kaj retiriĝis kiel sendependa tradukisto kun la statuso de sendependa artisto. De multaj jaroj, li estas membro de la Asocio de Sciencaj kaj Profesiaj Tradukistoj de Serbio, kaj okazigas rusajn kursojn por postdiplomaj tradukistoj. Ekde 1986, li estas regula membro de Esperanto-Instituto de Serbio. De 1976 ĝis 1992, li partoprenis diversajn seminariojn pri interlingvistiko kaj gvidis Esperanto-kursojn en Beogrado, Panĉevo, Sarajevo, Bulgario, Danio, Usono (San Francisco State University), Albanio (Universitato de Tirano) kaj aliaj. Li publikigis grandan nombron da artikoloj en la revuoj "Tradukisto", "Pontoj", "Fonto" (Brazilo) kaj "Kancerkliniko" (Francio). Longtempa prezidanto de la Asocio de Sciencaj kaj Profesiaj Tradukistoj de Serbio. Ekde 2021, unu el la kunfondintoj kaj prezidanto de la Asocio de Esperantistoj de Serbio.

Partoprenantoj kaj organizantoj:



Šefik Rizvanović, dipl. ing. el.

Li naskiĝis en 1945 en Stolac, kie li finis bazlernejon kaj mezlernejon. Li dimplomiĝis ĉe la Fakultato de Elektrotekniko en Sarajevo, specialiĝinte pri aŭtomatigo. Li konstruis sian profesionan karieron en Tuzla kaj Sarajevo, same kiel tra sia privata firmao en la kampo de aŭtomatigi inĝenierado, komerco, servoj kaj reprezentado de eksterlandaj firmaoj. Liaj verkoj aperis en profesiaj revuoj, ĉiutagaj kaj semajnaj gazetoj. Li estas verkinto de la nefikcia romano "La gusto de nigra moruso".



Edin Ĉolić, mag. kom.

Li akiris sian magistriĝon en komunikado ĉe la Fakultato de Politikaj Sciencoj de la Universitato de Sarajevo. Li estis aktiva en la junulara sektoro, profesie okupiĝis pri la neregistara sektoro dum pluraj jaroj, kaj dum pli ol jardeko estas ŝtatoficisto en la ŝtata Prezidio de Bosnio kaj Hercegovino. Dum jardekoj membro, kaj nuntempe sekretario de la Esperanto-ligo de Bosnio kaj Hercegovino.



Brankica Sumeniĉ – Bajĉ



Naskiĝis en Sarajevo. Akiris la titolon de akademia produkt-dezajnistino ĉe la Akademio pri Artoj en Sarajevo. Dungita ĉe la Ŝtata poŝt-kompanio BH Poŝto Sarajevo kiel Estrarino pri la Fakoj de Bosnia-Hercegovina poŝtmarkoj kaj Grafika Dezajno en la Sektoro de Merkato. Ŝi lernis Esperanton dum siaj studoj ĉe la Universitata Esperanto-Klubo, kaj estas membrino de Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino dum jardekoj. Okaze de la 100-jariĝo de Universala Esperanto-Asocio, BH Poŝto eldonis memoroŝtmarkon kaj okazan koverton, pri kies dezajnon kaj tutan projekton ŝi okupiĝis.

Selma Zvirac, prof.



Akiris la diplomon de profesoro pri bosna, kroata kaj serba lingvoj kaj literaturo de la popoloj Bosnio kaj Hercegovino ĉe la Filozofia Fakultato de la Universitato de Sarajevo. Plurjara membro de Esperanto-ligo de Bosnio kaj Hercegovino kaj TEJO. Dum la organizado de la Internacia Junulara Esperanto-Kongreso en 2006 en Sarajevo ŝi respondecis pri publikaj rilatoj, kaj ankaŭ ĉe pluraj postaj renkontiĝoj organizitaj de la Ligo. Ekde 2005, ŝi laboras kiel lektoro ĉe la Radio kaj Televido de Federacio Bosnio kaj Hercegovino.

Vildana Delaliĉ-Elezoviĉ, dipl. el. ing.



Ŝi atingis akademian gradon pri elektrotekniko ĉe la Fakultato de Elektrotekniko de la Universitato de Sarajevo. Ŝi akiris sperton en la telekomunika sektoro, kaj poste kiel administranto kaj kunordiganto de grandaj projektoj en la neregistara sektoro, kaj per engaĝiĝo en la Organizo pri Sekureco kaj Kunlaboro en Eŭropo (OSCE) pri projektoj en la kampo de batalo kontraŭ korupto kaj pri demokratiaj elektoj. Ŝi laboras kiel volontulo kaj aktive antaŭenigas la inkludon kaj egalecon de junuloj, precipe de knabinoj kaj virinoj, per sporto kaj socia engaĝiĝo. Longjara aktivulo de Esperanto-ligo de Bosnio kaj Hercegovino, iama sekretario de la Ligo, estrarano de TEJO kaj prezidanto de la Organiza Komitato de la Internacia Junulara Esperanto-Kongreso en 2006 en Sarajevo.



Fetah Zvirac, konstruteknika inĝenero

Membro de Esperanto Ligo de Bosnio kaj Hercegovino de la 1973-a jaro. Partoprenis en multaj aktivecoj de Universitata esperanto klubo Sarajevo, Esperanto societo Sarajevo, Esperanto junularo de BkH kaj Esperanto Ligo de BkH. Partoprenis kaj organizis plurajn Unuamajajn renkontiĝojn de esperanto junularo, Somerajn lernejojn de esperanto, Junularajn laborbrigadojn de esperanto junularo, multajn aliajn renkontiĝojn, rondajn tablojn kaj kongresojn (TEJO, SAT), kunlaboranto kaj redaktoro de pluraj eldonaĵoj de Esperanto Ligo de BkH. Li estis direktoro de Humanitara organizo „Espero“ kaj prezidanto de Esperanto Ligo de Bosnio kaj Hercegovino. Li estas membro de Sennacieca Asocio Tutmonda (SAT).



Azra Ĉolić, dipl. ecc.

Azra Ĉolić, diplomiginta ekonomikiistino, studis ĉe la Fakultato pri Ekonomiko, Universitato de Sarajevo. Ŝi lernis Esperanton en la baz lernejo, kaj dum siaj studoj ŝi estis membro de la Universitata Esperanto-Klubo. Ŝi estis dungita de Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino, respondeca pri financaj, organizaj, eldonaj kaj aliaj aferoj. Dum la milito ŝi estis membrino de la redakcio kaj parolistino de la radio-programo Esperanto el Sarajevo, kiun ĉiusemajne elsendis Radio de BkH, kio ebligis informojn pri la agreso kontraŭ BkH por atingi la Esperantan publikon. Post la milito, ŝi laboris en la banka sektoro, plenumante respondecajn postenojn en pluraj bankoj. Kiel volontulo gvidis kursojn de Esperanto en lernejoj. Post emeritiĝo, ŝi fondis sian propran firmaon. Aktive subtenas virinan entreprenadon.



Fahrudin Ŝehanović, dipl. ing. arh.

Longjara direktoro de sukcesa konstruentrepreno, kiu estas parto de la reala ekonomia sektoro de Bosnio kaj Hercegovino. Ekde sia juneco li aktive dediĉis sin al Esperanto, ne nur kiel lingvo sed ankaŭ kiel ideo de internacia kompreniĝo kaj interligo. Li estis instruisto de Esperanto-kursoj kaj plenumis gravajn kaj diversajn funkciojn en pluraj Esperanto-klubo; li estis prezidanto de la Junulara Esperanto-Asocio de Bosnio kaj Hercegovino kaj de la eksa ŝtato, same kiel sekretario de la Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino. Dum liaj mandatoj, kiel daŭrigo de la sukcesa laboro de antaŭaj estraroj, la menciitaj organizoj aranĝis multajn sukcesajn eventojn de internacia kaj loka karaktero. Kiel arkitekto kaj kiel esperantisto, li ĉiam konstruas pontojn inter homoj.



Merzin Vejo, prof.

Diplomiĝis ĉe Pedagogia Akademio en Sarajevo. Li studis Esperanton en bazlernejo, kaj poste plibonigis ĝin individue. Krom Esperanto, li parolas kaj uzas la anglan, araban kaj francan diversnivele. Aktiva policisto kun preskaŭ dum tri jardekoj da servo en pluraj policagentejoj en Bosnio kaj Hercegovino.



Adis Kriko, diplomita kulturologo

Li finis kulturajn studojn ĉe la Universitato de Zenica. Li kunlaboras kun pluraj civitanaj asocioj kaj estas engaĝita en la konstruentrepreno „ARCON Consulting“ en Zenica, kie li laboras kiel projektestro.

Salutparolo en la nomo de la Akademio de Sciencoj kaj Artoj de Bosnio kaj Hercegovino



prof. dr-o Marina Katnić-Bakaršić

Plena profesorino ĉe la Sekcio de Slavaj Lingvoj kaj Literaturoj kaj ĉe la Sekcio de Komparativa Literaturo kaj Informatikaj Sciencoj de la Filozofia Fakultato de Sarajevo, same kiel ĉe la Sekcio de Dramaturgio ĉe la Akademio de Scenaj Prezentoj en Sarajevo. Ŝi estis la ĉefino de la Postdiplomaj Studoj en Lingvistiko ĉe la Filozofia Fakultato en Sarajevo kaj la unua gvidantino de la Doktoraj Studoj en Lingvistiko ĉe la sama fakultato. Ŝiaj ĉefaj areoj de scienca intereso inkluzivas stilistikon, diskurs-stilistikon, kaj kritikan diskursanalizon. Ŝi publikigis dek du librojn, el kiuj unu estas elektronika kaj du estas kunaŭtoritaj. Plie, ŝi kunaŭtoris du lernolibrojn kaj du ruslingvajn manlibrojn por bazlernejoj.

Ŝi estas la aŭtorino de pli ol cent sepdek sciencaj kaj profesiaj verkoj, artikoloj, tradukoj, kaj prezentoj, kiujn ŝi publikigis en diversaj landaj kaj internaciaj revuoj, antologioj, kaj bultenoj. Krome, ŝi estis la manaĝero de pluraj internaciaj kaj enlandaj projektoj.

Ŝi estas membro de PEN Bosnio kaj Hercegovino ekde 2007. En 2018, ŝi estis elektita kiel koresponda membro de la Akademio de Sciencoj kaj Artoj de Bosnio kaj Hercegovino en la Sekcio de Humanaj Sciencoj.



Aldono 2: Abstraktaĵoj de la prelegoj

Unua sesio

prof. d-ro Samir Ribić

„Kiel tio funkcias?“

Kiel tio funkcias? Dum la evoluo de komputiloj, la koncepto de artefarita intelekto ĉiam ŝajnis io en tuja, tamen malproksima estonteco. Kiel komputilo plenumas intelektajn taskojn, de simplaj aritmetikaj operacioj ĝis hodiaŭaj modernaj grandlingvaj modeloj? Kiel okazas, ke ĉiufoje kiam ni komprenas la bazan funkciajn principon de nova komputila atingo, ni ĉesas admiri ĝin kaj ĉesas nomi tiun atingon artefarita intelekto? Per persona sperto, ni transiros de konektado de dratoj, tra logikaj cirkvitoj, konstruado de mikroprocesoroj, la principoj de ŝako, simbola matematiko, optika teksto-rekono, neŭralaj retoj, la programo ChatGPT, al cerbaj simuladoj en la malproksima estonteco. La prelego estas subtitolita en Esperanto.

prof. d-ro Amila Akagić

„Grandaj lingvomodeloj: Nuna statuso, socia efiko kaj ŝancoj por novigado“

La prelego esploras la nuntempajn ŝancojn kaj defiojn de Grandaj Lingvaj Modeloj (LLMoj), la teknologioj, kiuj formas la manieron, kiel ni komunikas kaj aliras informojn. La nuna stato de evoluo de grandaj lingvaj modeloj, inkluzive la progresojn en la kampo de natura lingvokaj ilia apliko en industrio, edukado kaj la publika sektoro, estos prezentita. La fokuso estos analizado de la socia efiko, ambaŭ pozitivaj - en la formo de efikecaj gajnoj, novigo kaj personigo de servoj, kaj eble negativaj, kiel la disvastiĝo de antaŭjuĝoj kaj misinformado. La prelego ankaŭ kovros ŝlosilajn ŝancojn por novigo, inkluzive etikajn aplikojn, adaptiĝon al specifaj uzantbezonoj, kaj integriĝon en novajn komercajn modelojn. La celo estas provizi komprenon pri kiel LLMoj transformas la socion, stimuli diskutojn pri respondeca evoluo, kaj identigi manierojn por krei daŭrigeblajn kaj utilajn solvojn.

prof. dr-o Razija Turĉinhoĝić Mulahasanović

„Maŝina lernado“

Maŝinlernado estas branĉo de scienco, kiu okupiĝas pri la kreado de maŝinoj kapablaj plenumi taskojn por kiuj ili ne estas eksplicite programitaj. Ĝi floras pro la granda kvanto de datumoj disponeblaj, kiuj postulas efikajn procesadmetodojn. Maŝinlernado konsistas el diversaj algoritmoj, kiuj povas solvi malsamajn tipojn de problemoj, inkluzive la aŭtomatigon de natura lingva analizo. Kvankam ĝi malfermas novajn ŝancojn, ĉi tiu areo ankaŭ vekas multajn demandojn rilatajn al la aplikebleco al certaj realaj problemoj kaj la efikeco de certaj algoritmoj, kaj ilia funkciado.



Dua sesio

prof. dr. Federico Gobbo

„Etikaj konsideroj pri la uzo de artefarita intelekto en universitata edukado“

Generativa Artefarita Intelekto (ofte mallongigite kiel GenAI) interalie profunde influas la sferon de universitata edukado. Oni ne povas malinteresiĝi al ĝi, ĉar universitataj studentoj, laŭ diversaj studoj, kaŝe malkaŝe utiligas ĝin por verki eseojn aŭ generi fontokodon. Tio levas etikajn dilemojn. En ĉi tiu prelego, oni prezentas kvar ĉefajn dilemojn pritemajn kiuj estas pridiskutendaj: unue, plagiati; due, la uzo de GenAI kvazaŭ ĝi estus serĉmotoro; trie, la tielnomata haluciniĝo; kvare, la eĥoĉambro-efiko. La celo de la prelego estas instigi laŭteman diskuton en la ronda tablo.

doc. D-ro Senija Ŝehanoviĉ

„(Mis)uzo de ChatGpt en alteduko en Bosnio kaj Hercegovino“

La prezento ĉefe provizas mallongan superrigardon pri la rezultoj de esplorado pri la maniero kaj etiko de uzado de ChatGPT en alteduko en Bosnio kaj Hercegovino, notante, ke la fokuso de la esplorado estis je grupo de studentoj. La prezento ankaŭ inkluzivas mallongajn reflektadojn pri la avantaĝoj kaj defioj, kiujn la uzado de artefarita inteligenteco (AI) alportas al studentoj, alteduko en Bosnio kaj Hercegovino sed ankaŭ al la socio ĝenerale kaj lingvo kiel fundamenta parto de la kultura identeco kaj kolektiva heredaĵo de socio. Konuekvence al rezultoj de la esplorado, kiuj bedaŭrinde konfirmas la ekziston de misuzo de ChatGPT en la alteduko en BHm krom al la avantaĝoj, la revizio ankaŭ donas atenton al la etikaj dilemoj, kiuj aperas kiam oni uzas generativan AI en la akademia medio. Surbaze de la rezultoj de la esplorado, la prezento proponos proponojn por agadoj, kiuj povas instigi la respondecan uzadon de AI-iloj en alteduko (konsidere ĝin levilo por la evoluo de ĉiu socio). Pripensante ĉi tiujn kaj similajn aktivecojn, certe kondukos ne nur al maksimumigo de profitoj, sed ankaŭ al certigo de la apliko de etikaj normoj en la uzo de artefarita inteligenteco.

Kiam temas pri lingvo, konsiderante la rolon de altedukado en ĝia evoluo, la etika kaj respondeca uzo de AI en ĉi tiu areo estas ilo, kiu ofertas grandajn ŝancojn por plibonigi lingvaj kompetentecojn per iloj por aŭtomata analizo, traduko kaj lingva subteno. Tia apliko povas signife kontribui al la konservado kaj evoluo de la lingvo dum fortigante akademian kaj profesion lingvan praktikon, kaj mallonga revizio de ĉi tiu temo estos donita.

Semir Hambo, mag. hist.

„Amaskomunikilaro kaj artefarita intelekto“

La rapida evoluo de artefarita inteligenteco reflektiĝas en granda nombro da areoj de sociaj aktivecoj, kaj neeviteble en la aktivecoj de la amaskomunikiloj. Kvankam la amaskomunikiloj verŝajne ankoraŭ estas malproksimaj de la paxo, kiam artefarita inteligenteco havos prioritaton en



plenumi ĉi tiujn tipojn de aktivecoj, novaj iloj, kiuj estas plibonigataj preskaŭ ĉiu monate, nepre influas la laboron de la amaskomunikiloj. En mia papero, mi rigardos la ŝlosilajn trajtojn, kiuj jam estis uzitaj aŭ estas survoje por esti uzitaj en la ĉiutaga laboro de la amaskomunikiloj, rilate al artefarita inteligenteco.

Klix.ba fieras esti la unua en la regiono, kiu komencas enkonduki artefaritan inteligenton en la kontinua batalo kontraŭ malamo-parolado, projekto regionale premiita.

Krome, artefarita inteligenteco tre akcelis la laboron de la teknika flanko de la medio, kiel ekzemple foto-prilaboro, ortografia kontrolo, videa prilaboro, sono, ktp. Gravas emfazi, ke neniu el ĉi tiuj segmentoj estas perfekta, nek la medio povas plene fidi je ĝi, nek ili rajtus fidi je ĉi tiu tipo de faciligo se sia laboro, sed ĝi komencas esti neevitebla elemento, kiu ĉiam pli kaj pli influos la medikontenton en la venontaj jaroj, kaj ili devus esti kontrolita kaj aplikita surbase de la plej bona praktikoj kaj spertoj ze efektivigita laŭ la plej bonaj praktikoj kaj spertoj.

Tria sesio

prof. d-ro Fahira Fejzić-Ĉengiĉ

„Interkultura komunikado kaj la ebla rolo de artefarita lingvo kiel komunikilo“

Ekde antikvaj tempoj, ni notis paradokson, ke dum komunikado multaj kaj diversaj murmuroj ofte okazas, pro multaj faktoroj, kaj ni fokusiĝos je unu grava, kiu ankaŭ estas kompara ŝablono por pensado por nia moderna teknologia epoko, kiu diras, ke antikvaj filozofoj bele evoluigis sian filozofian branĉon de pensado, parolado, logos, etoso, patoso, sed samtempe ili havis mensan kaj moralan neglekton rimarki, ekzemple, sklavecon kaj la traktadon de sklavoj kiel klaso kaj ilian senkompatan subpremado kaj humiligon, eĉ la plej grandaj inter filozofoj nomis sklavojn „fonetika materialo“ aŭ „parolantaj iloj“.

Ĉi tiu ekzemplo povus esti malagraba signo aŭ rememorigilo, ke nia tempo, moderna laŭ teknologiaj atingoj kaj artefarita inteligenteco (AI), povus havi similajn etikajn kaj interkulturajn ŝablonojn kaj kondukmanierojn. Ĉar, ekzemple, teknologie superaj socioj rigardos al modernaj senŝtataj homoj, migrantoj, rifuĝintoj, homoj sen hejmo, patrujo kaj pasportoj kun la nepra aroganteco kaj malestimo, kaj tiuj pli kaj pli multas en nia ĉiutaga vivo.

prof. d-ro Amela Ŝehoviĉ

„Artefarita intelekto kaj ĝia apliko en lingvoesplorado“

ChatGPT ek de ĝia apero kaŭzis dubojn kaj demandojn ekde kiam ĝi estis enkondukita al la publiko, kaj la baza demando de ĉiuj fakuloj, inkluzive lingvajn fakulojn, estas kiel ĉi tiu nova teknologio helpus, kaj eble malhelpus, iliajn ĉiutagajn profesiajn defiojn. En lingvistika esplorado, ekzistas diversaj eblecoj apliki artefaritan inteligenton, kaj en ĉi tiu esplorado ni interesiĝas pri ĝia apliko en la leksikografio de la bosna lingvo, sur la ekzemplo de idiomoj. Nome, idiomoj estas



lingvaj unuoj, kiuj estas reproduktitaj en kompleta formo, havas permanentan aranĝon kiel konsistaj komponentoj, konvenas en la frazon en la funkcio de simpla artikolo, kaj ne akiras sian signifon el la signifo de individuaj komponentoj, sed la signifo de la idiomo estas transponita. Pro ĉi tiu kialo, kontrolado de la akurateco de la vortara difino akirita per artefarita inteligento estas tre valora ilo en la esplortasko. La esplorado estis farita tiel, ke la difinoj de la signifo de idiomoj en la ekzistantaj frazeologiaj kaj priskribaj vortaroj de la bosna lingvo estis komparitaj kun tiuj akiritaj per la helpo de artefarita inteligenteco. La demandoj, kiujn ĉi tiu esplorado celas respondi, estas la jenaj: Ĉu artefarita inteligenteco kapablas difini la signifon de frazemo, kaj se jes, ĉu ĉi tiel akirita signifo respondas al ĝia fakta signifo, precipe en la kunteksto de kultura kaj pragmata analizo.

Tiu cele, egala nombro da komparaj kaj nekomparaj idiomoj estis elektitaj, kaj el la nekomparaj idiomoj, duono havas almenaŭ unu leksemon de orienta origino. Nia supozo estis, ke la signifo de komparaj idiomoj estus adekvate rekonita, ĉar la grado de idiomateco de ĉi tiuj idiomoj estas pli malalta kompare kun nekomparaj idiomoj. Kiam temas pri nekomparaj idiomoj kun komponento de orienta origino, la supozo estis, ke ilia signifo ne estus adekvate rekonita aŭ be sufiĉe precize difinita. Komenca malgranda studo konfirmis ĉi tiujn supozojn, sed la rezultoj de la analizo de signife pli granda nombro da idiomoj proponos definitivajn respondojn kaj samtempe malfermos spacon por pliaj analizoj de ĉi tiu fenomeno.

d-ro Jasmin Hoĝić

„Natura, imitita kaj artefarita lingvo - teolingvistika perspektivo“

En lingvistikaj bosnaj studoj kaj bosnaj islamaj studoj, jam estis priskribitaj tra pluraj ekzistantaj esplorartikoloj kaj studoj, kaj aparte kaj interdiscipline. La Dia Teorio de Lingvo kaj Parolo, kiu provizas specifan teolingvistikan alrigardon pri la naturo kaj origino de lingvo kiel tia. En ĉi tiu papero, tra origine islamaj teologiaj fontoj, oni parolas pri la reciproka rilato kaj eblecoj de difinitaj tri tipoj de lingvo: natura lingvo, artefarita lingvo kaj misnatura lingvo, konsiderante la ĝeneralan lingvistikan kaj teolingvidtikan perspektivon.

La natura lingvo estas difinita per la jam elaborita Dia Teorio de Lingvo kaj Parolo, artefarita lingvo estas priskribita per kazo-studo de ekzemplo de pli malalta nivelo de artefarita inteligenteco tra la analizo de algoritmo en simulo de konversacio kun infana ludilo Jinn krome esplorante eblecoj de Koran aludo pri artefarita lingvo, dum la koncepto de misnatura lingvo estas delegita kiel tia kaj priskribita el la perspektivo de lingvistiko kaj teologio. Ligante ĝin al natura kaj artefarita lingvo individue, kio finfine rezultigas certan konceptan difinon por tri similaj sed malsamaj tipoj de lingvoj tra komparo – kompreneble, kun fokuso sur la temoj de simileco kaj malsaimileco inter natura kaj artefarita lingvo kiel konkretaj fenomenoj en naturo kaj socio.